

Hayat Bilgisi Dersi Üzerine Yayınlanmış Yüksek Öğretim Tezleri: Bir Bibliyometrik Analiz

Fırat YARDİMCİEL¹ ve Metin BULU²

¹ Ardahan Üniversitesi, firatyardimciel@ardahan.edu.tr, 0000-0001-6163-1349

² Ardahan Üniversitesi, shumetinbulu@gmail.com 0000-0003-0635-9914

Özet

Araştırmanın amacı Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Tez Merkezi'nde 1988-2023 yılları arasında yazılmış hayat bilgisi başlıklı tez çalışmalarını bibliyometrik bir perspektifle incelemektir. Bu bağlamda mevcut tezleri içerik analizi yöntemi ile analiz ederek ilgili analizlerin tablo ve grafiklerle sunulması amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada 1988-2023 yılları arasında yayınlanmış 300 adet tez analiz edilmiştir. Yayınlanmış tezlerin bir tanesi sanatta yeterlilik tezi, 52'si doktora tezi, 247'si ise yüksek lisans tezidir. Araştırmaya dahil edilen tezler; yayımlanan yıl, hazırlandıkları üniversiteler, lisansüstü düzey, yazım dilleri, hazırlandıkları ana bilim dalları, konularına ilişkin bulgular, tezlerde kullanılan araştırma modelleri ve tez danışmanlarının danışmanlık sırasındaki akademik unvan durumları gibi kriterler bağlamında analiz edilmiştir. Araştırma sürecine dahil edilen tezler çoğunlukla eğitim ve öğretim konulu olup, diğerleri ise müzik, siyasal bilimler, kamu yönetimi, bilgisayar mühendisliği bilimleri, ev ekonomisi ve güzel sanatlar konulu tez çalışmalarıdır. Araştırma sürecine dahil edilen tezler ağırlıklı olarak ilkokullarda okunan hayat bilgisi dersi programının analizi ve hayat bilgisi ders kitabındaki beceri, değer ve kavramların incelenmesine yönelik yapılmıştır. Ayrıca hayat bilgisi dersine yönelik tez çalışmalarının en fazla 2023'te (n=30) çalışıldığı, sırasıyla 2022 yılı (n=24) ve 2021 yıllarının (n=23) da takip ettiği tespit edilmiştir. Araştırma sürecinde arama kriterinde tez türü ve konu bağlamında herhangi bir sınırlama tercih edilmemiştir. Ancak zaman kriteri bakımından 2024 yılına ait tezler sürece dahil edilmemiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular paralelinde hayat bilgisi üzerine hazırlanmış yüksek öğretim tezlerine ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hayat Bilgisi, Değerler Eğitimi, Bibliyometrik Analiz, Eğitim.

Higher Education Theses Published On Life Sciences Course: A Bibliometric Analysis

Abstract

The aim of the research is to examine thesis studies titled Life Sciences written between 1988-2023 at the Council of Higher Education (YÖK) Thesis Center with a bibliometric perspective. In this context, it was aimed to analyze the existing theses with the content analysis method and to present the relevant analyzes with tables and graphs. The document review technique and content analysis method, which are qualitative research methods, were used in the study. 300 theses published between 1988-2023 were analyzed in this study. One of the published theses was a proficiency thesis in art, 52 were doctoral theses, and 247 were master's theses. The theses included in the research were analyzed in the context of criteria such as the year they were published, the universities where they were prepared, postgraduate level, writing languages, main branches of science in which they were prepared, findings related to their subjects, research models used in the theses, and the academic title status of the thesis advisors during the consultancy. The theses included in the research process are mostly on education and training, while others are on music, political sciences, public administration, computer engineering sciences, home economics and fine arts. The theses included in the research process were mainly conducted to analyze the life sciences course program studied in primary schools and to examine the skills, values and concepts in the life sciences textbook. In addition, it was determined that the thesis studies on the life sciences course were mostly studied in 2023 (n=30), followed by 2022 (n=24) and 2021 (n=23), respectively. No restrictions were preferred in the search criteria in terms of thesis type and subject in the research process. However, theses from 2024 were not included in the process in terms of time criteria. In line with the findings obtained as a result of the research, suggestions were made regarding higher education theses prepared on life sciences.

Key Words: Life Sciences Course, Values Education, Bibliometric Analysis, Education.

Atif için,

Yardimciel F., Bulu M., (2024). Hayat Bilgisi Dersi Üzerine Yayınlanmış Yüksek Öğretim Tezleri: Bir Bibliyometrik Analiz. *Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 6(2), 26-34. doi: 10.56493/nkusbmyo.1535538

1. Giriş

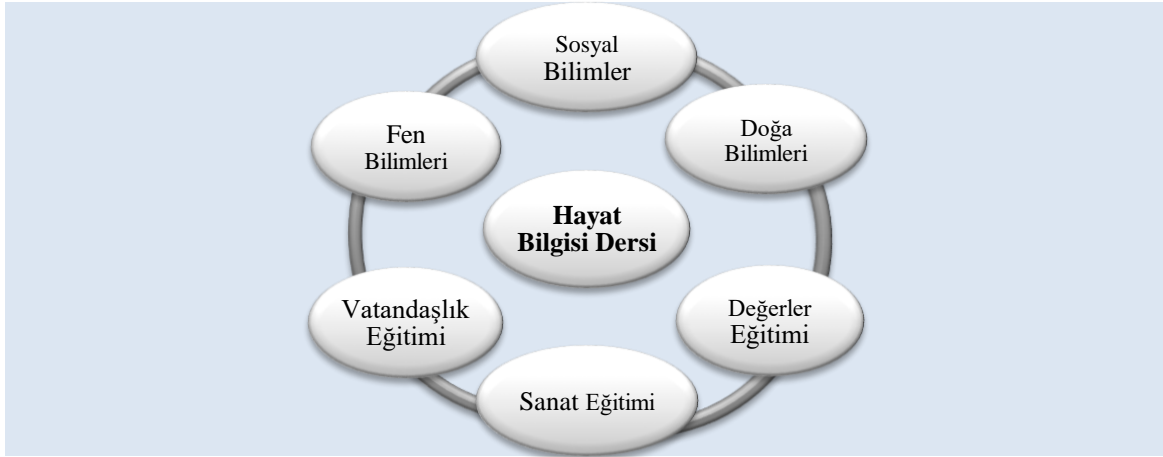
Hayat Bilgisi dersi; eğitim öğretimin önemli noktalarından olan 1, 2 ve 3. sınıflara verilen, öğrenciye temel bilgi ve becerileri kazandıran öğrenci merkezli multidisipliner bir derstir. Aynı zamanda bireyin kendisi, doğa ve toplumu anlamasına yardımcı olan bir derstir. Hayat Bilgisi dersi öğrencinin yakın çevresinden başlayarak mikro düzeyde kültürünü, makro düzeyde ise olay ve olguları anlamasını sağlayan disiplinler arası bir nitelik taşır (Atik & Aykaç, 2019, s.709). Hayat Bilgisi; öğrencilerin ruhunu dikkate alarak (Atik & Aykaç, 2019, s.709), uygulamaya yönelik yaşam becerilerinin kazanılmasını hedefleyen (Öztürk & Özkan, 2018), çocuğa yaşadığı toplumsal çevreye uyumu bağlamında katkı sağlayarak (Tay & Baş, 2015, s.343), daha iyi yaşama yollarını bulma, çevresinde var olan eşyaları ve bunların kullanım amaçlarını öğrenmesini kolaylaştıran (Şahin, 2009, s.402), bütüncül bir öğretim yaklaşımıyla bireyi hayata hazırlayan (Alak & Nalçacı, 2012, s.37) disiplinler arası bir derstir.

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda yer alan temel yaşam becerileri incelendiğinde programın bireyin kişisel gelişimini sağlama, bireye maddi ve manevi değerleri aktararak yaşama hazırladığı görülmektedir. Programda dersin öğrencilere katkısı aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir (MEB, 2023, s.8):

“Araştırma, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma, değişim ve sürekliliği algılama, dengeli beslenme, doğayı koruma, girişimcilik, gözlem, iletişim, iş birliği, karar verme, kariyer bilinci geliştirme, kaynakların kullanımı, kendini koruma, kendini tanıma, kişisel bakım, kurallara uyma, mekânı algılama, milli ve kültürel değerleri tanıma, öz yönetim, sağlığını koruma, sorun çözme, sosyal katılım, zaman yönetimi kazanır”.

Hayat Bilgisi dersi birçok konu ve disiplini ortak paydada birleştiren bir yapıya sahiptir. Hayat Bilgisi dersi doğa bilimleri, sosyal bilimleri, değerleri ve değerler eğitiminin yanı sıra sanat eğitimini ve sanat alanlarını da (Aktepe ve Gündüz, 2020'den akt. Çelik, 2024, s.8) kapsamaktadır. Hayat Bilgisi dersinin ilişkili olduğu disiplinler Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Hayat Bilgisi Ders Kapsamı

Hayat Bilgisi dersinin miğfer bir yapıya sahip olması, öğrencilere temel becerileri kazandırması ve içinde farklı disiplinleri barındırması önemini (Çelik, 2024) gözler önüne sermektedir. Bu hususta Hayat Bilgisi dersine yönelik çalışmaların yönelimlerini analiz etmek ve araştırılan konuya ilişkin genel bir çerçeve oluşturarak bağ kurmak amacıyla bibliyometrik bir analize ihtiyaç duyulmaktadır. Bu minvalde mevcut araştırmanın amacı Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Tez Merkezi'nde 1988-2023 yılları arasında yazılmış hayat bilgisi başlıklı tez çalışmalarını bibliyometrik bir perspektifle incelemektir. Bu bağlamda mevcut tezleri analiz etmek ve içerik analizi bağlamında tablo ve grafiklerle sunulması amaçlanmaktadır. Ayrıca Hayat Bilgisi ders müfredatı hacminin devamlı olarak artış göstermesi (Şahin, 2009, s.408), dersin değişim ve gelişime açık olması (Alak & Nalçacı, 2012, s.44) ve bu alana yönelik araştırmaların artması mevcut çalışmalar arasında kuramsal bağ kurulması bağlamında bibliyometrik bir analizin yapılmasının öneme haiz olduğunu düşündürmektedir.

2. Yöntem

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Doküman analizi, yazılı veya kaydedilmiş materyalleri incelemek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir. Bu yöntem, belgelerin sistematik ve detaylı bir şekilde incelenmesini içerir ve araştırmacıların belirli kelimelerin, ifadelerin veya temaların belgeler arasındaki sıklığını ve dağılımını analiz etmelerine olanak tanır. Bu sayede, ilgili temalar, kalıplar ve iç görüler belirlenir (Sönmez vd., 2016, s.186). İçerik analizi sürecinde tezlerin yayımlandığı yıllar, hazırladıkları üniversiteler, lisansüstü düzeyleri, yazım dilleri, anabilim dalları, konuları, kullanılan araştırma modelleri ve danışman unvanları gibi çeşitli kriterler göz önünde bulundurulmuştur.

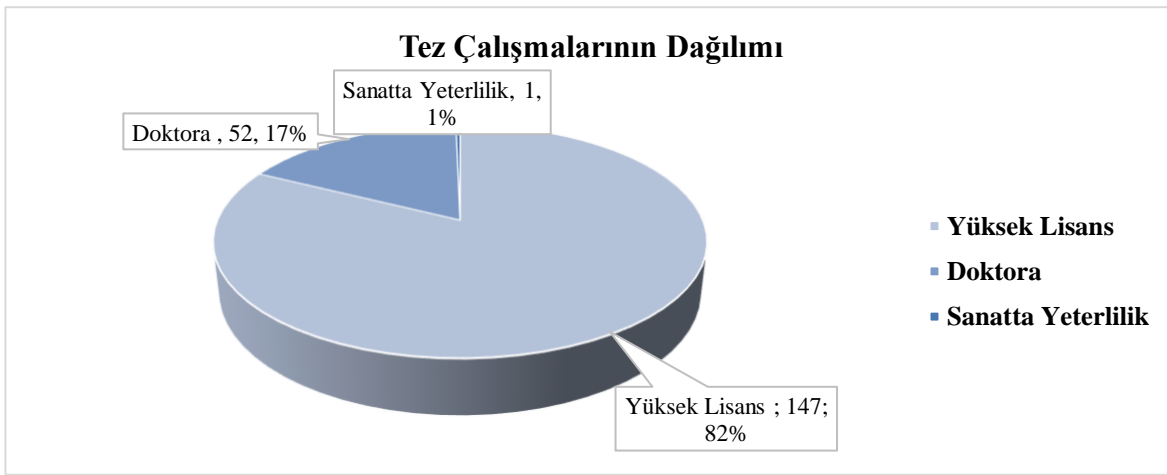
Bibliyometri, bilimsel yayınların sayısını analiz ederek belirli bir konu hakkında yapılan araştırmaların genel özelliklerini ortaya çıkaran ve görselleştiren yenilikçi bir yaklaşımdır. Bu yöntem, araştırma alanındaki gelişmeleri takip etmek için kullanılır. En büyük avantajı, sistematik bir literatür taraması yapma imknı sunmasıdır (Zhang vd., 2015, s. 386).

3. Veri Toplama

Çalışmanın veri seti, Türkiye Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi veri tabanından elde edilmiştir. Veri tabanında arama stratejisi řu Şekilde olmuştur; Tez adı kısmına ‘‘Hayat Bilgisi’’ yazılmış yıl olarak ise 1900 – 2023 yılları seçilmiş olup bunun dışında herhangi bir kısıtlamaya gidilmemiştir. Bu arama stratejisi ile tez adında hayat bilgisi kavramını içeren tezleri kapsayacak Şekilde tasarlanmıştır. Arama sonucunda; tez başlığı, yazar bilgileri, danışman bilgileri, yayın yılı, zet, niversite bilgileri, tezin sayfa sayısını içerecek Şekilde indirilmiştir.

4. Bulgular

Bu analizde ulusal tez tarama merkezinde tez adında ‘‘Hayat Bilgisi’’ geçen ve konusu Hayat Bilgisi dersi eğitimi ile ilişkili olan 1988-2023 yılları arasında yayımlanan tezlere ait elde edilen bulgular aşağıda sıralanmıştır.

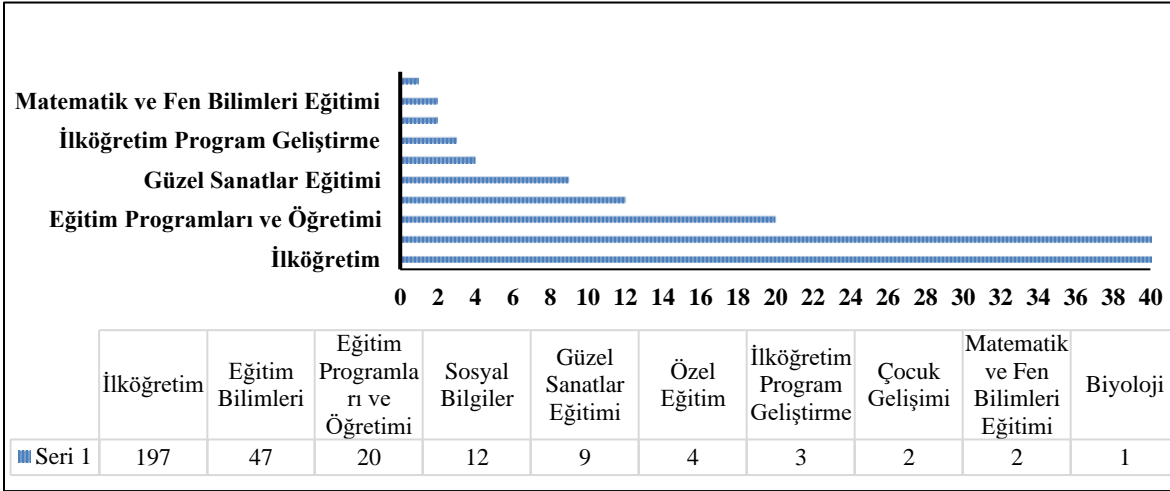
Grafik 1. Yayınlanmış Tezlerin Türü

Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının türlerine göre dağılımları Grafik 1’de gösterilmiştir. Grafik 1 incelendiğinde, Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının %82’nin yüksek lisans, %17’si doktora tezi ve %1’inde sanatta yeterlilik olduğu görülmektedir.

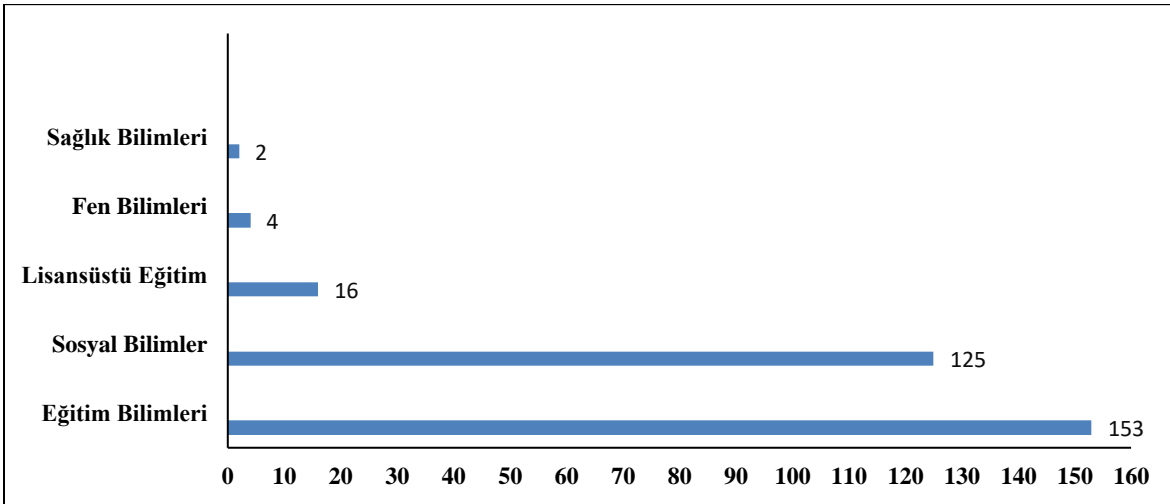
Grafik 2. Hayat Bilgisi ile İlgili Tez alışmalarının Yıllık Dağılımları

Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının yıllara göre dağılımı Grafik 2’de gösterilmiştir. Grafik 2 incelendiğinde, Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının 2023 yılında 30 tez ile en fazla yayınlandığı görülmektedir.

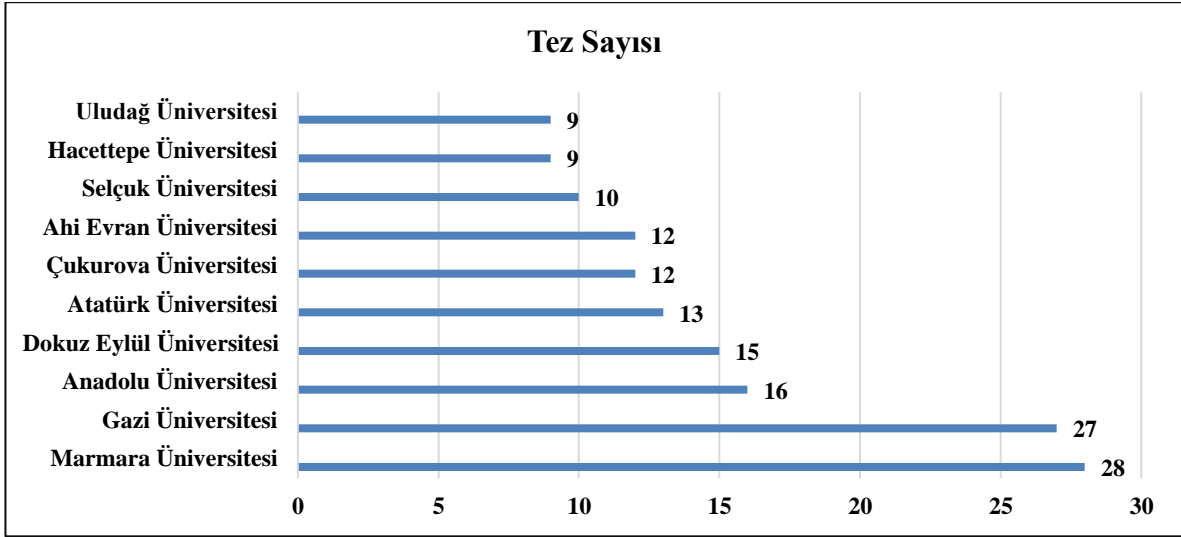
Grafik 3. Hayat Bilgisi ile İlgili Tez Çalışmalarının Ana Bilim Dalı Dağılımı

Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının ana bilim dallarına göre dağılımı Grafik 3’te gösterilmiştir. Grafik 3 incelendiğinde, Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının en fazla “Temel Eğitim (İlköğretim-Sınıf Öğretmenliği)” ana bilim dalında olduğu görülmektedir. Anabilim dalı belirtilmeyen tezleri üretildikleri enstitü ile benzer isimde nitelendirilerek isimlendirilmiştir. Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı ile Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı birleştirilerek veriler sunulmuştur. Resim Anabilim Dalı ile Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında birleştirilerek ortak bir başlık altında verilmiştir.

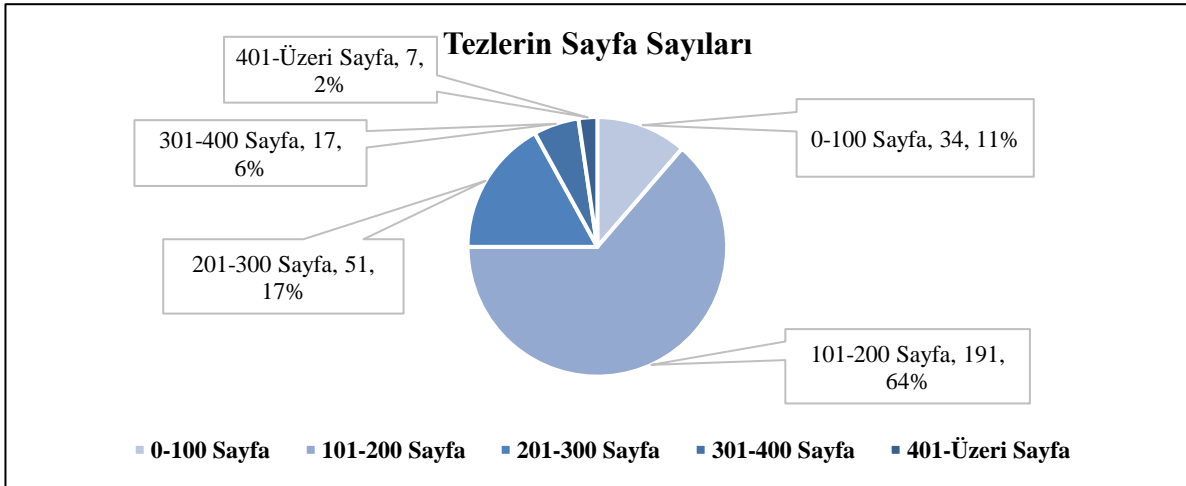
Grafik 4. Hayat Bilgisi ile İlgili Tez Çalışmalarının Üretildiği Enstitü Dağılımı

Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının üretildiği enstitülere göre dağılımı Grafik 4’te gösterilmiştir. Grafik 4 incelendiğinde, Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının en fazla “Eğitim Bilimleri Enstitüsünde” yayınlanmış olduğu görülmektedir.

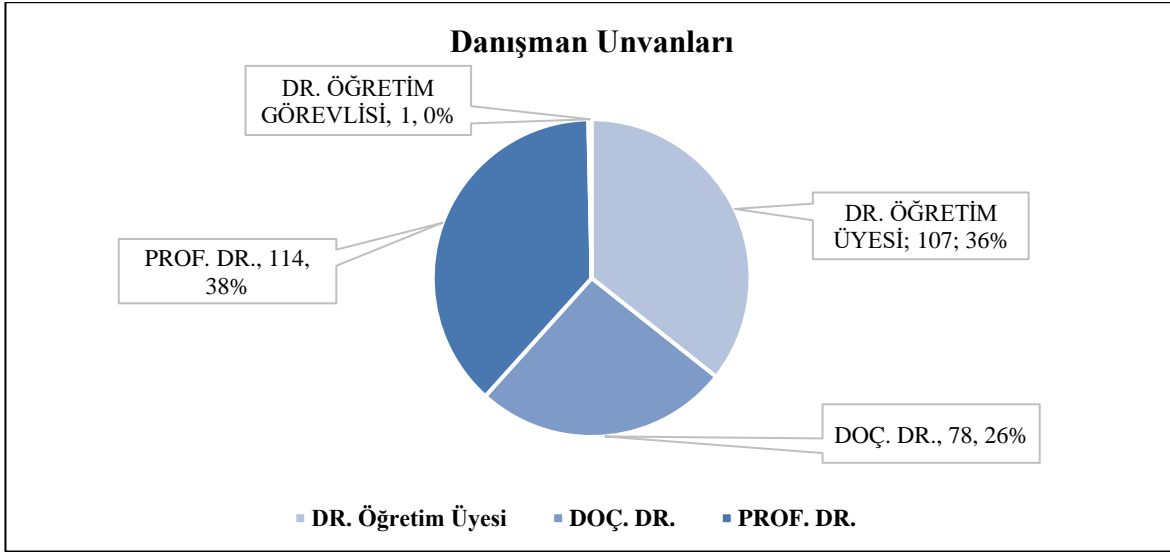
Grafik 5. Hayat Bilgisi ile İlgili Tez Çalışmalarının Üniversiteler Bağlamında Dağılımı

Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının üniversitelere göre dağılımı Grafik 5'te gösterilmiştir. Grafik 5 en fazla teze sahip 10 üniversite incelendiğinde, Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının en fazla 28 tez ile Marmara Üniversitesi ve 27 tez ile Gazi Üniversitesinde olduğu görülmektedir.

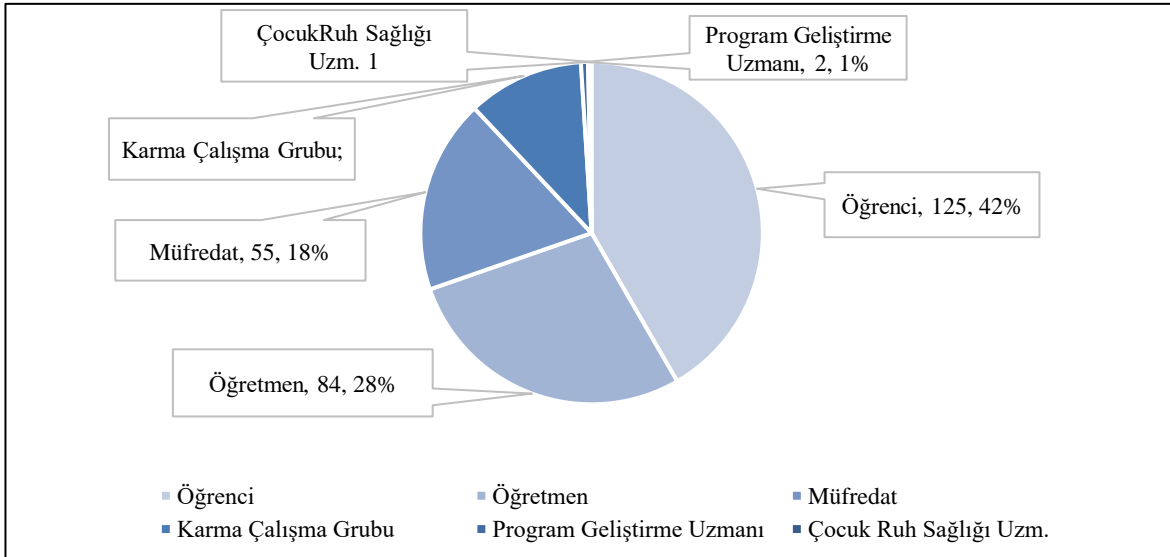
Grafik 6. Hayat Bilgisi ile İlgili Tez Çalışmalarının Sayfa Sayısı Dağılımı

Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının sayfa sayılarına göre dağılımı Grafik 6'da gösterilmiştir. Grafik 6 incelendiğinde Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının en fazla "101-200" sayfa aralığında (%65) olduğu görülmektedir.

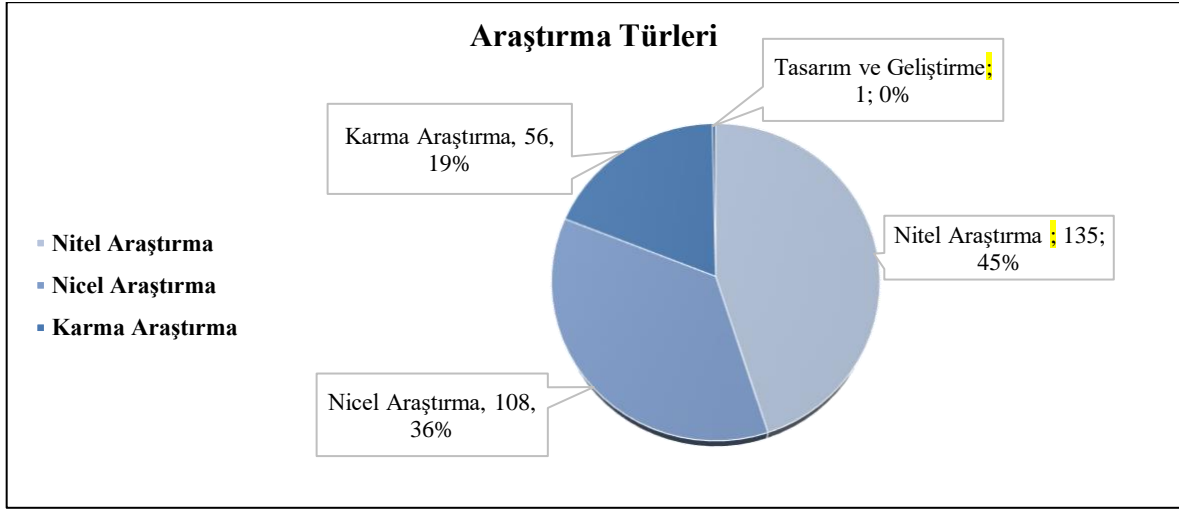
Grafik 7. Hayat Bilgisi ile İlgili Tez Çalışmalarında Yer Alan Danışman Öğretim Üyelerinin Unvanlarına Göre Dağılımı

Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarında yer alan danışman öğretim üyelerinin unvanlarına göre dağılımı Grafik 7’de gösterilmiştir. Grafik 7 incelendiğinde, Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarına en fazla “Prof. Dr.” unvanlı hocaların danışmanlık (%38) yaptığı görülmektedir. İncelenen tezlerden bir adeti “Doktor Öğretim Görevlisi” danışmanlığında yapılmıştır. Ayrıca araştırma sürecinde iki danışmanlık şeklinde yürütülen tezlerin de olduğu tespit edilmiştir. Mevcut durumda unvanı üstün olan danışmanın “unvan” durumu tercih edilmiştir.

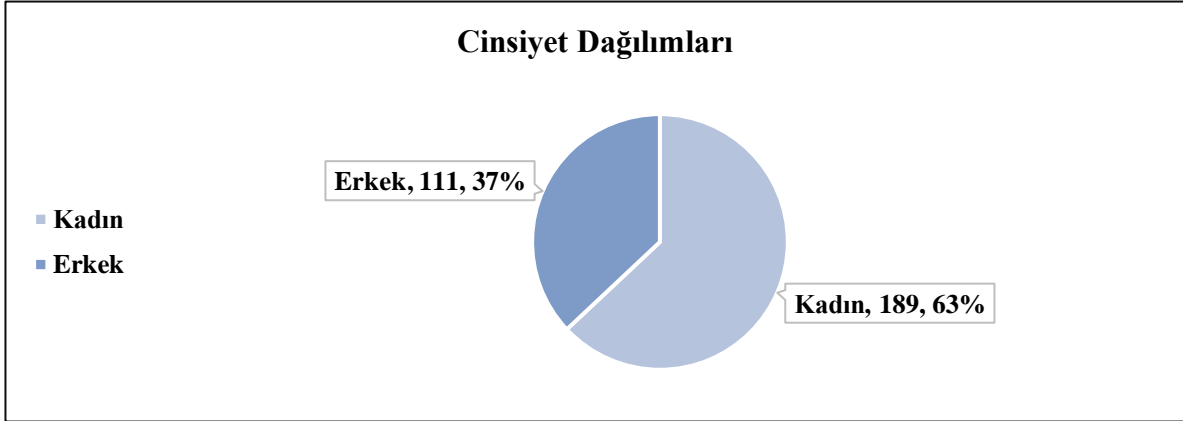
Grafik 8. Hayat Bilgisi ile İlgili Tez Çalışmalarının Çalışma Gruplarına Göre Dağılımı

Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının çalışma guruplarına göre dağılımı Grafik 8’de gösterilmiştir. Grafik 8 incelendiğinde, Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının en fazla “öğrenci çalışma grubu (evren-örneklem)” ile yapıldığı (n=125) görülmektedir. Ayrıca kitaplar içinde incelen resimlere, çeşitli dergiler ve hikâye kitaplarında incelenen kök değerlere (sevgi, saygı gibi Millî Eğitim Bakanlığının belirlediği temel olan değerler) ilişkin tez çalışmaları “müfredat” çalışma grubu altında yer almıştır.

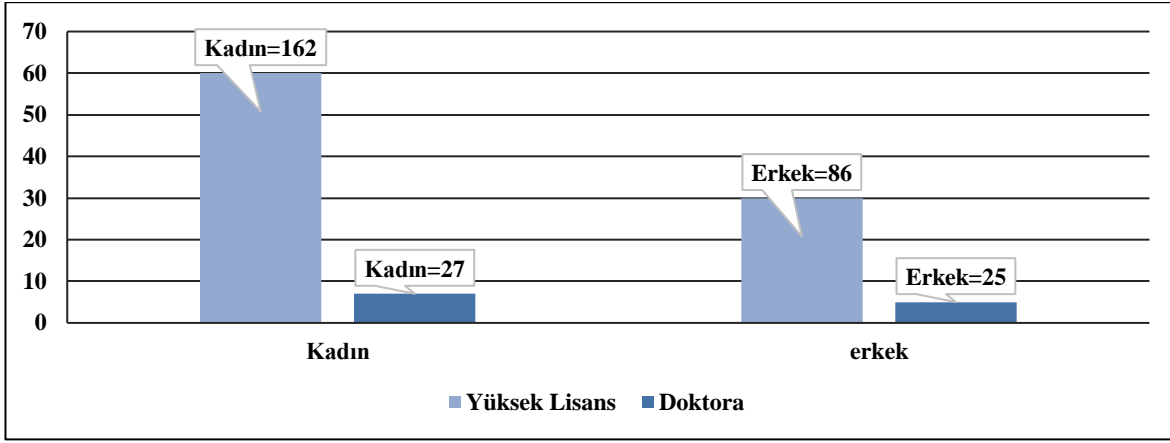
Grafik 9. Hayat Bilgisi ile İlgili Tez Çalışmalarının Araştırma Türlerine Göre Dağılımı

Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının araştırma türlerine göre dağılımı Grafik 9’da gösterilmiştir. Grafik 9 incelendiğinde, Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının en fazla “Nitel Araştırma Yöntemleri” ile yürütüldüğü (n=135) görülmektedir. Nicel araştırma yöntemleri ile yapılan çalışma sayısının da fazla (n=108) olduğu görülmektedir. Ayrıca deneysel çalışmalar araştırmanın dokusuna uygun olarak nicel araştırma yöntemleri başlığı altında verilmiştir. Tasarım ve Geliştirme Modeline ilişkin bir adet tez çalışmasının yürütüldüğü tespit edilmiştir.

Grafik 10. Hayat Bilgisi ile İlgili Tez Çalışmalarının Yazarlarının Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının yazarların cinsiyetlere göre dağılımı Grafik 10’da gösterilmiştir. Grafik 10 incelendiğinde, Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarında en fazla kadın araştırmacıların (n=189) tez yazdığı görülmektedir.

Grafik 11. Hayat Bilgisi ile İlgili Tez Çalışmalarının Cinsiyet ve Tez Türüne Göre Dağılımı

Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarının yazarların cinsiyet ve tez türüne göre dağılımı Grafik 11’de gösterilmiştir. Grafik 11 incelendiğinde, Hayat Bilgisi ile ilgili tez çalışmalarında kadınların (n=162) ve erkeklerin (n=86) en fazla yüksek lisans tezi yazdığı görülmektedir.

5.Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada elde edilen bulgular, Türkiye’de "Hayat Bilgisi" isimli tez çalışmalarının zaman içindeki dağılımını, konularını ve metodolojik yaklaşımlarını kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktadır. Elde edilen başlıca sonuçlar şunlardır:

Tez Türleri ve Yıllara Göre Dağılım: İncelenen tezlerin %82’sinin yüksek lisans, %17’sinin doktora tezi ve %1’inin sanatta yeterlilik tezi olduğu görülmüştür. Bu durum bilimsel araştırma süreçlerinin ilk basamağı olan yüksek lisans tez sayısının fazlalığı ile açıklanabilir. Ayrıca enstitülerde ve üniversitelerde yüksek lisans programlarının, doktora programlarından kriter bağlamından daha rahat açılması ve yüksek lisans programlarının kabul şartlarının daha ulaşılabilir olmasından kaynaklı olarak yüksek lisans eğitimi ve tez bitirme süreçlerini dağılım ağını artırmaktadır. Bu hususta yüksek lisans tez sayısının fazlalığı bu durumu destekler niteliktedir.

‘Hayat Bilgisi’ isimli tez çalışmalarına ilişkin en fazla tez çalışması 2023 yılında yapılmış olup, bu yıl toplam 30 tez yayınlanmıştır. Bu durum ‘Hayat Bilgisi’ne yönelik eğilimlerin ve gelişimlerin arttığını göstermektedir.

Anabilim Dalları ve Üniversiteler: Tezlerin büyük bir kısmı "Temel Eğitim (İlköğretim-Sınıf Öğretmenliği)" anabilim dalında hazırlanmıştır. En fazla tez çalışması Marmara ve Gazi Üniversitelerinde yapılmıştır.

Araştırma modelleri ve danışman unvanları bakıldığında ise tez çalışmalarında en çok kullanılan araştırma modeli nitel araştırma yöntemleri olup, bunu nicel araştırma yöntemleri takip etmektedir. Tez danışmanlarının unvan dağılımına bakıldığında, en fazla danışmanlık yapan hocaların "Prof. Dr." unvanına sahip olduğu görülmüştür.

Cinsiyet Dağılımı: Tez yazarlarının cinsiyet dağılımı incelendiğinde, kadın yazarların sayısının erkek yazarlardan daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Kadın yazarlar en çok yüksek lisans tezi yazmışlardır.

Bibliyometrik yöntemin kullanıldığı araştırmalarda incelenen tez türlerin çoğunlukla yüksek lisans bitirme tezleri olduğunu gösteren birçok araştırma mevcuttur (Kapkın, Çalışkan & Sağlam, 2018; Yardımcı ve Bulu, 2024). İncelenen tezlerin ağırlıklı olarak yüksek lisans tezi olması hem akademik kariyerin başlangıç noktası olması hem de bilimde uzmanlaşmaya uygun olarak daha çok ön plana çıkmaktadır. Ancak Hayat Bilgisi dersine yönelik akademik araştırmaların derinleştirilmesi için daha çok doktora tezine ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Tez çalışmalarının 2023 yılında yoğunlaşması bu alana ilginin arttığını ve genç araştırmacıların bu alana yöneldiğinin göstergesidir.

Hayat Bilgisi dersi ilköğretim müfredatıyla ilişkili olduğundan tezlerin Temel Eğitim Enstitülerinde yoğunlaşması araştırmaların doğasına uygundur. Ancak Kapkın, Çalışkan ve Sağlam (2018) değerler eğitimi ilişkin yaptıkları çalışmada tezlerin ağırlıklı olarak Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yayınlandığını tespit etmişlerdir. Ayrıca Yardımcı ve Bulu (2024) yaptıkları çalışmada tez çalışmalarının daha çok Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yayınlandığını tespit etmişlerdir. Bu durumun Sosyal Bilimler Enstitülerinin, ‘Eğitim Bilimleri Enstitüleri ve Temel Eğitim Enstitülerinden’ daha eski bir geçmişe dayanmasından kaynaklandığını düşündürmektedir. Ayrıca tez çalışmaları ağırlıklı olarak doktora ve yüksek lisans programı olan köklü üniversitelerde yayınlanması, üniversitelerin kuruluş tarihleri, sahip oldukları bilimsel alt yapı ve imkanlarla ilişkili olduğunu düşündürmektedir.

Hayat Bilgisi isimli tez çalışmalarında danışmanlık yapan öğretim üyelerinin mevcut akademik unvanları ele alındığında en fazla danışmanlık yapan hocaların "Prof. Dr." unvanına sahip olduğu görülmüştür. Ancak Yardimciel ve Bulu (2024) yaptıkları çalışmada Doç. Dr. unvanlı hocaların, Düşmezkalender ve Metin (2019) yaptıkları çalışmada, Karagöz ve Koç Ardiç (2019) yaptıkları çalışmada ağırlıklı olarak Dr. öğretim üyesi unvanlı hocaların danışmanlık yaptıkları görülmektedir. Araştırmalarda en çok nitel araştırma yöntemlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu durumun araştırmacının katılımcı rolü, nitel araştırmaların bütüncül bir yaklaşım sunması ve çalışma gruplarında algıların ortaya konmasını kolaylaştırmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca incelenen tez çalışmalarında en çok öğrenciler ile çalışıldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerden sonra en çok tercih edilen çalışma grubu öğretmenlerdir.

Sonuç olarak bu çalışmanın bulguları, "Hayat Bilgisi" alanında yapılan akademik çalışmaların genel eğilimlerini ve araştırma alanlarındaki boşlukları belirlemeye yardımcı olabilir. Ayrıca, gelecekte mevcut araştırma bu alanda yapılacak çalışmalar için bir yol haritası sunmaktadır. Çalışmanın sonuçları, yüksek öğretim kurumlarında bu alanda yapılacak araştırmaların planlanmasında ve ilgili müfredatların geliştirilmesinde önemli bir kaynak olarak kullanılabilir.

Araştırmanın Etik Kurul İzni

İlgili araştırmada anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen araştırma türü olmadığından dolayı etik kurul iznine ihtiyaç duyulmamıştır.

Kaynakça

Acar Alak, G., & Nalçacı, A. (2012). Hayat Bilgisi öğretim programı öğelerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi (33), 36-51. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deubefd/issue/25117/265205>

Atik, S., & Aykaç, N. (2019). Hayat Bilgisi öğretim programlarının değerlendirilmesi (1926-2018). Trakya Eğitim Dergisi, 9(4), 708-722. <https://doi.org/10.24315/tred.520314>

Çelik, M. U. (2024). İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin öz yönetim becerileri ile hayat bilgisi dersine yönelik tutumları arasındaki ilişki (Tez No. 860148) [Yüksek Lisans tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi-Yozgat]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Düşmezkalender, E., & Metin, M. (2019). Alternatif turizme yönelik bibliyometrik bir araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 22(2), 813-824. <https://doi.org/10.29249/selcuksbmyd.546044>

Kapkın, B., Çalışkan, Z., & Sağlam, M. (2018). Türkiye’de 1999-2017 yılları arasında değerler 1(4), eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. Değerler Eğitimi Dergisi, 16(35), 183-207.

Karagöz, B., & Koç Ardiç, İ. (2019). Ana dili eğitimi dergisinde yayımlanan makalelerin bibliyometrik analizi. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 7(2), 419-435. <https://doi.org/10.16916/aded.482628>

MEB (Millî Eğitim Bakanlığı) (2023). Hayat Bilgisi dersi öğretim programı (ilkokul 1, 2 ve 3. sınıflar). <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=1263>

Öztürk, T., & Özkan, Z. S. (2018). Hayat bilgisi ders kitaplarındaki metin ve görsellerin değerler açısından incelenmesi. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 6(1), 172-204. <https://dergipark.org.tr/en/pub/enad/issue/36482/413898>

Sönmez, V., Alacapınar, F.G. (2016), Örneklandırılmış Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Anı Yayıncılık.

Şahin, M. (2009). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze Türkiye’de Hayat Bilgisi dersi programlarının gelişimi Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(8), 402-410. <https://www.researchgate.net/publication/26628235>

Tay, B., & Baş, M. (2016). 2009 ve 2015 yılı Hayat Bilgisi dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(2), 341-374. <https://dergipark.org.tr/en/pub/befdergi/issue/17275/180472>

Yardimciel, F. & Bulu, M. (2024). Türkiye’de değerler eğitimi üzerine yüksek öğretim tezleri: Bir bibliyometrik analiz (2020-2023) [Konferans sunumu]. 3. Bilisel International Gordion Scientific Researches Congress, Ankara, Türkiye. III. BİLSEL Uluslararası Gordion Bilimsel Araştırmalar Kongresi (1).pdf

Zhang, S. J., Lyu, P. H. Ve Yan, Y. (2015). Global Geographical And Scientometric Analysis Of Tourism-Themed Research. Scientometrics, 105(1), 385-401